

Stát nemá určovat směry výzkumu

Zemědělec | 18.5.2015 | Rubrika: Publicistika | Strana: 10 | Autor: Zuzana Fialová | Téma: TAČR

Stát by měl investovat do výzkumných projektů v jejich rané fázi, kdy jsou náklady relativně nízké, ale riziko je nejvyšší z celé vývojové fáze. Následující stadia projektu by měla být již hrazena bez účasti státu. Co by stát určitě dělat neměl, je určovat směry výzkumu. Uvedl to ve svém nedávném vystoupení Technologické agentury ČR v Praze významný izraelský inovátor Yehoshua Gleitman.

Ve svém vystoupení hovořil o významu spolupráce mezi státem a soukromým sektorem v oblasti výzkumu a vývoje. Podle něj by měl stát v první řadě podporovat akcelerátory a inkubační centra a financovat výzkum na míru šitými granty. „Nebojte se chyb a omylů, ale poučte se z nich,“ řekl. Na příkladech jednotlivých odvětví pak ukázal, jakou mají vládní investice do výzkumu a vývoje návratnost. Ta se pohybuje řádově ve stovkách procent, v oboru mid-low tech dokonce v tisících procentech. Hlavním výsledkem je pak zejména tvorba nových pracovních míst. „Česká republika má příliš málo aplikovaného a příliš mnoho základního výzkumu. Stejně je to i s výší jeho podpory,“ uvedl Gleitman.

Vysvětlil také, proč v současné době Izrael vydává 4,6 procenta svého hrubého domácího produktu na výzkum a vývoj, což je nejvyšší podíl na celém světě. Klíčové faktory úspěchu Izraele jsou podle Gleitmana vzdělání, základní výzkumná infrastruktura, národní „DNA“, vysoká státní priorita, vybalancovaný systém, efektivní státní správa a dlouhodobá podpora.

Klíčovou roli státu spatřuje Gleitman také v propojování akademické a průmyslové sféry. „Tuto roli v České republice plní již přes pět let Technologická agentura ČR a je v tom třeba pokračovat,“ řekla předsedkyně TAČR Rut Bízková.

TA ČR se podle ní stává stále častěji místem, kam přijíždějí sdílet své zkušenosti světové inovační kapacity. Letos navštívil TA ČR například i švédský inovační guru Sven-Thore Holm nebo americký vládní zmocněnec Wyatt Vreeland. „Velmi si toho vážíme a mimo jiné to ukazuje na dobrý zvuk TA ČR i na mezinárodním poli,“ doplnila Bízková.

Projekty spolupráce

Předsedkyně připomněla, že celkem třinácti miliony korun podpoří Technologická agentura ČR (TA ČR) v roce 2015 čtyři projekty spolupráce mezi českými firmami, výzkumnými organizacemi a jejich protějšky ve Vietnamu. Do první veřejné soutěže Programu podpory spolupráce v aplikovaném výzkumu a experimentálním vývoji prostřednictvím společných projektů technologických a inovačních agentur bylo doručeno 27 návrhů projektů, do hodnocení postoupilo 21 návrhů projektů, z nichž budou podpořeny čtyři.

Podporu získaly například projekty výzkumu rafinace biooleje na palivo pro vznětové motory nebo genetický program zaměřený na chov slepic pro produkci vajec a kohoutů k produkci masa v podmínkách farmového hospodaření ve Vietnamu a v jižní Asii.

Odborný poradní orgán (Rada programu) doporučil k podpoře dalších šest projektů, které nebudou podpořeny z důvodu nedostatku finančních prostředků přidělených TA ČR na rok 2015. V případě, že se finanční prostředky uvolní nebo budou do rozpočtu TAČR další finanční prostředky poskytnuty, budou projekty postupně podpořeny podle pořadí, v jakém se umístily, doplnila.

Inspirací je Austrálie

Inspirací pro podporu výzkumu a inovací v České republice by se podle Bízkové měla stát Austrálie. Inovační potenciál země podporují vysoké investice do výzkumu, které převyšují sedm procent

hrubého domácího produktu. „Prvním krokem k lepší spolupráci obou zemí na poli aplikovaného výzkumu je spolupráce mezi Technologickou agenturou ČR (TA ČR) a australskou vládní agenturou na podporu obchodu, investic a vzdělávání Austrade, která by měla vést k podpoře výzkumných projektů nebo propagaci aplikovaného výzkumu,“ podotkla Bízková s tím, že dohoda mezi TA ČR a Austrade o aktivní podpoře aplikovaného výzkumu by se tak stala první svého druhu na úrovni státních organizací. Dosud spolupracovaly přímo výzkumné týmy z českých a australských univerzit nebo firem, ale bez podpory veřejné instituce. Jen za posledních deset let bylo registrováno zhruba 700 impaktovaných publikací, na kterých se podíleli autoři z obou zemí. Nejčastěji se týkaly medicíny, biochemie, fyziky nebo astronomie. Zkušenosti s výzkumem v obou zemích má profesor Jiří Neužil, který pracuje v Griffith University School of Medical Science a také v Biotechnologickém ústavu AVČR, kde vede Laboratoř molekulární terapie. Obě laboratoře pracují na shodných nebo velmi blízkých tématech, používají ale mírně odlišný přístup. Jedna je zaměřená na metody molekulární biologie, druhá na metodiky buněčné biologie a na použití pokusných zvířat. Díky tomu se obě místa doplňují.

Austrálie investuje do výzkumu a vývoje 7,2 procenta HDP, což je podle OECD pátý nejvyšší příspěvek ze všech zemí světa. Vysoký objem financí do výzkumu a inovací přitom v Austrálii připadá především na soukromé firmy, který v posledních letech prudce roste. Zatímco v roce 2000 až 2001 australské firmy investovaly 2,5 miliardy australských dolarů (zhruba 50 miliard korun), v letech 2011 až 2012 už to bylo 18,3 miliardy (téměř 370 miliard korun). Celkový objem investic do výzkumu dosáhl v letech 2011 až 2012 asi 32,3 miliardy australských dolarů (téměř 650 miliard Kč).

Spolupráce s Austrálií představuje pro české firmy i výzkumné týmy vstup do prostředí s velmi vysokou ekonomickou stabilitou. Austrálie vstupuje do 24. roku bez recese a je jedním z největších vývozců surovin na světě, podle předpokladů bude australská ekonomika růst průměrně o tři procenta ročně. ?